

De Rudi-Dutschke-Strasse

Waar Dutschke en Springer 1968 doen herleven

Achtergrond - 24 februari 2009

Naar goed Duits gebruik kostte het vier jaar, veel ruzie, een referendum, voor- en tegendemonstraties en een aantal rechtszaken. Maar uiteindelijk kwam hij er toch: de Rudi-Dutschke-Strasse midden in Berlijn. Sinds april 2008 kruist hij de Axel-Springer Strasse. Waar kun je de geschiedenis van 1968 beter uitleggen?

Het gaat om maar een klein stukje en erg mooi is ze ook niet, de Rudi-Dutschke-Strasse. Ze begint bij de uitgeverij van Axel Springer en eindigt bij de Friedrichstrasse. Daarna heet ze weer Kochstrasse, haar oorspronkelijke naam. Er zijn voornamelijk bedrijven gevestigd. Zoals de *taz*.

Het was op initiatief van deze linkse krant dat de straat er kwam. Als eerbetoon aan de studentenleider uit de jaren zestig moest het deel van de Kochstrasse dat de Axel-Springer-Strasse kruist naar Dutschke worden genoemd. Op 11 april 1968 werd hij bij een demonstratie neergeschoten door de huisschilder Josef Bachmann. Die had zich laten ophitsen door onder meer de *Bild Zeitung*, het boulevardblad van de rechtse Axel Springer Verlag, dat Dutschke tot grootste volksvijand had uitgeroepen.

Velen hielden de uitgeverij verantwoordelijk voor de aanslag, omdat die al maanden campagne voerde tegen de protesterende studenten. Voor het Springergebouw, dat nu op de kruising van de Rudi Dutschke- en de Axel-Springer-Strasse staat, kwam het tot gewelddadigheden: het gebouw werd aangevallen en de busjes waarmee de uitgever zijn kranten vervoerde, werden in brand gestoken.

Geschiedenis van 1968

Waar kun je de geschiedenis van 1968 beter uitleggen dan hier, redeneerde de *taz*. "Bij Checkpoint Charlie wordt elke dag aan groepen toeristen en schoolklassen over de geschiedenis van 1989 verteld. Ze hoeven nu alleen maar de hoek om voor de geschiedenis van 1968", zegt adjunct-hoofdredacteur Peter Unfried.

"Straatnamen maken de geschiedenis levend", vindt hij. Geen overbodige luxe, merkte de hoofdredacteur een paar jaar geleden: sommige *taz*-redacteuren van

rond de dertig jaar wisten niet eens meer wie Dutschke was.

De studentenleider overleed in 1979 aan de gevolgen van de aanslag van 1968. Hoewel hij in de jaren zeventig een stuk gematigder was geworden - zo keurde hij geweld af en was hij betrokken bij de oprichting van Die Grünen - bleef Dutschke een omstreden figuur.

Bijvoorbeeld omdat hij openlijk steun betuigde aan de militante Rote Armee Fraktion (RAF). Ook schrok hij er niet voor terug zijn eigen baby bovenop een lading springstof in een kinderwagen te leggen, om de explosieven onopvallend te kunnen vervoeren. Dutschke was vanaf het begin een tegenstander van geweld tegen personen, maar zeker eind jaren zestig had hij geen problemen met geweld tegen objecten.

Referendum

Daarom stond ook lang niet iedereen te juichen toen de *taz* in 2004, ter gelegenheid van de 25e sterfdag van Dutschke, het plan voor de straatnaamwijziging opvatte. Nadat de deelraad van Friedrichshain-Kreuzberg dat had goedgekeurd, begon de Berlijnse CDU in 2006 een tegenactie - vlak voor de verkiezingen in deze deelstaat. Dutschke was in hun ogen een "ondemocratische revolutionair".

De partij wist genoeg handtekeningen te verzamelen om een referendum aan te vragen. Dat vond plaats in januari 2007, maar leverde niet het gewenste resultaat op: 57,1 procent van de wijk stemde vóór de Rudi-Dutschke-Strasse, 42,9 procent tegen. Daarmee was het lot van het kleine stukje Kochstrasse beslist.

Ook een rechtszaak van uitgeverij Springer kon daar niets meer aan veranderen. Volgens de persmagnaat zouden door de naamswijziging misdaden van veertig jaar geleden alsnog worden goedgekeurd. Dit ging in tegen de "neutraliteit van de staat", was het argument, en er was er sprake van "willekeur".

Maar volgens twee rechtbanken in Berlijn ging die argumentatie niet op. Zij verklaarden de aanklacht ongegrond. Dat twee elkaar kruisende straten naar politieke tegenstanders worden genoemd, was volgens de rechter juist een "uitdrukking van menings- en informatievrijheid".

Overigens heette de Axel-Springer-Strasse tot 1996 Lindenstrasse en was het de uitgeverij die het initiatief tot déze naamsverandering had genomen.

Visitekaartjes

Eind april 2008 kon de *taz* 'haar' straat inwijden. Dat deed ze geheel in stijl met

een demonstratie. Zo'n vijfhonderd mensen liepen mee, inclusief Dutschkes weduwe, zijn zoon en de burgemeester van Kreuzberg. Volgens deze laatste was het in de geest van de studentenleider dat zijn straat "bevochten" moest worden. "Zo is zijn straat sterk democratisch gelegitimeerd."

Bedrijven in de Rudi-Dutschke-Strasse denken daar anders over. Op veel van hun websites staat als adres nog steeds Kochstrasse vermeld. Omdat "de persoon Dutschke" hen niet bevalt. En omdat het een hoop geld kost, zo'n naamsverandering. "Zo'n 4000 euro", verzucht de eigenaar van de Brillengalerie. "Briefpapier, stempels, visitekaartjes... dat moest ik allemaal nieuw laten drukken. En ik ben maar een klein bedrijf."

De *taz* is daarvan niet erg onder de indruk. Met die kosten valt het volgens Unfried wel mee. De Rudi-Dutschke-Strasse lijkt inmiddels geaccepteerd. Hoewel: sinds dit najaar wordt de hoofdredacteur dagelijks geconfronteerd met nieuwe tegenstand. "Het is het mooiste protest tot nog toe", grinnikt hij. "Aan de gevel van het pand tegenover ons hangt een enorm plakaat met daarop de tekst: Kochstrasse 60 sinds 1734."

Afbeeldingen:

Inwijding Rudi-Dutschke-Strasse: Andreas Potzlo, flickr.com

Overige foto's: Duitslandweb

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3113/de-rudi-dutschke-strasse>